

"ועשו להם ציצית" – לרמב"ם ולרש"י**1. מסכת מנחות, דף מא.**

"תניא נמי הכי .. ושזין שלא יביא אפילו אמה על אמה ממקום אחר ובה תכלת ותולה בה"
רש"י: ממקום אחר - מטלית אחרת ויש בה תכלת ותולה בה משום דעל כנפי בגדיהם בעינן וכנף זה לא היה מבגד זה בשעת עשייה:

2. רמב"ם, הלכות ציצית, פרק א' הלכה י"ב

"ציצית שעשה אותו גוי פסולה, שנאמר (במדבר, ט"ו, ל"ח) "דבר אל בני ישראל... ועשו להם ציצית". אבל אם עשה אותה ישראל בלא כוונה כשרה. וציצית שנעשית מן העשוי מקודם פסולה.

רמב"ם, הלכות ציצית, פרק א' הלכה י"ג

"כיצד? הביא כנף שיש בה ציצית ותפרה על הבגד אפילו יש באותה הכנף אמה על אמה, פסולה, שנאמר (במדבר, ט"ו, ל"ח) "ועשו להם ציצית", לא מן העשוי; שהרי זה דומה למי שנעשית מאיליה. ומותר להתיר ציצית מבגד זה ולתלותם בבגד אחר, בין לבין תכלת".

3. כסף משנה, הלכות ציצית, פ"א הלכה י"ב – י"ג

וציצית שנעשה מן העשוי מקודם פסול כיצד הביא כנף שיש בה ציצית ותפרה על הבגד וכו'. ברייתא שם (דף מ"א) טלית שנקרעה חוץ לשלש וכו' ושזין שלא יביא אפילו אמה על אמה ממקום אחר ובה תכלת ותולה בה. ופירש"י ממקום אחר מטלית אחרת ויש בה תכלת ותולה בה משום דעל כנפי בגדיהם בעינן וכנף זה לא היה מבגד זה בשעת עשייה. ורבינו מפרש שהטעם מפני שדומה למי שנעשית מאיליה:

* מהי מחלוקת רש"י והרמב"ם בהבנת האיסור להביא כנף עם ציצית מבגד אחר ?

4. מסכת מנחות, דף מ:

"אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא הטיל לבעלת שלש והשלימה לארבע פסולה [משום] תעשה ולא מן העשוי"

"... ומי אמרינן תעשה ולא מן העשוי (איני) והאמר ר' זירא הטיל למוטלת כשרה אמר רבא השתא בכל תוסיף קאי מעשה לא הוי מתקיף לה רב פפא ממאי דגברא לאוסופי קא מיכוין דלמא לבטולי קא מיכוין ובל תוסיף ליכא מעשה איכא"

רש"י: הטיל למוטלת - שהיה בה ד' ציצית והטיל לה ד' אחרים כשרה בהני בתראי ואע"ג דהדר פסקיניהו לקמאי והא הכא דשלא לצורך עבדינהו בשעת עשייה ומכשרא בהו:

אמר רבא - לעולם שלא לצורך מן העשוי קרינן ביה והכא להכי מכשרא בבתראי דקאי בכל תוסיף כי עבדינהו ולא הוו מעשה דכיון דעובר על דברי תורה לא מיקרי מעשה הלכך כי פסיק לקמאי היא הווי עשייתן דבתראי (עשייה) אבל שלא לצורך דבעלת ג' שאינו עובר עליהן הוי מעשה לאקרוי ציצית העשויה בפסול ואיכא כשגומרה תעשה ולא מן העשוי:

5. רמב"ם, הלכות ציצית, פרק א', הלכה ט"ו

"הטיל ציצית על הציצית: אם נתכוון לבטל את הראשונה מתיר הראשונה או חותכה, וכשרה; ואם נתכוון להוסיף אף על פי שחתך אחת משתייהן, הרי זו פסולה, שהרי כשהוסיף פסל את הכל, וכשהתיר או חתך התוספת נמצא הנשאר נעשה מן העשוי, שעשייתו הראשונה פסולה היתה"

כסף משנה, שם

ורבינו נראה שהוא מפרש דהא דאמר רבא השתא בבל תוסיף קאי מעשה לא הוי היינו לומר דהטלת ציציות בתראי כיון דקאי עלייהו בבל תוסיף שפיר חשיב מעשה ולא קרינן ביה מן העשוי ולא דמי להטיל לבעלת ג' דחשיב מן העשוי משום דלא עבר בה משום בל תוסיף ולישנא בתמיה הוא השתא בבל תוסיף עבר בהטלת ציציות בתראי והכי אפשר לומר דלא הוי מעשה ורב פפא פליג עליה ואמר ממאי דהא דמכשרין בהטיל למוטלת במתכוין לאוסופי היא דילמא איפכא הוא דכי מכיון לאוסופי הוא כיון דעבר בבל תוסיף ליכא מעשה בכשרות ושתי הציציות פסולות ואין להם תקנה משום דכיון דנפסלו הראשונים כשהטיל השניים וכשחתך השניים הו"ל קמאי מן העשוי בפיסול וכל שכן אם חתך הראשונים שפסולות השניים שהרי תחלת עשייתן היתה בפיסול וכי מכשרין בהטיל למוטלת כשנתכוון לבטל הראשונות דוקא הוא דמכשרין דכיון דלא נתכוון להוסיף מעשה איכא כלומר מעשה העשוי בכשרות איכא בהטלת ציציות בתראי שמאחר שנתכוון לבטל הראשונות הוי מעשה חשוב כיון שיש בטלית זו ארבע כנפות הילכך לא דמי לבעלת שלש. ולפי זה רב פפא גם כן בא לחלק בין הטיל לבעלת שלש להטיל למוטלת ונקטין כוותיה:

* מהי מחלוקת רש"י והרמב"ם בהסבר הסוגייה? מהי ההשלכה הלכה למעשה?

* מהו יסוד מחלוקתם בשתי הסוגיות הנ"ל? היעזר במקורות הבאים.

6. מסכת מנחות, דף מב. – מב:

"רב נחמן אשכחיה לרב אדא בר אהבה רמי חוטי וקא מברך לעשות ציצית א"ל מאי ציצי שמענא הכי אמר רב ציצית אין צריכה ברכה כי נח נפשיה דרב הונא על רב חסדא למירמא דרב אדרב ומי אמר רב ציצית אין צריך ברכה והא אמר רב יהודה אמר רב מנין לציצית בעובד כוכבים שהיא פסולה שנאמר (במדבר טו, ב) דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית בני ישראל יעשו ולא העובדי כוכבים יעשו והא מאי רומיא אמר רב יוסף קסבר רב חסדא כל מצוה שכשירה בעובד כוכבים בישראל אין צריך לברך כל מצוה שפסולה בעובד כוכבים בישראל צריך לברך..."

"אלא לאו היינו טעמא כל מצוה דעשייתה גמור מצוה כגון מילה אע"ג דכשירה בעובד כוכבים בישראל צריך לברך וכל מצוה דעשייתה לאו גמור מצוה כגון תפילין אע"ג דפסולות בעובד כוכבים בישראל אינו צריך לברך ובציצית בהא קמפלגי מר סבר חובת טלית הוא ומר סבר חובת גברא הוא"

רש"י: בהא פליגי - רב נחמן ורב חסדא אליבא דרב רב חסדא סבר ציצית חובת טלית הילכך עשייתן היא גמור מצותן ורב נחמן סבר חובת גברא היא ועטיפתה זוהי מצותה:

7. רמב"ם, הלכות ברכות, פרק י"א, הלכה ח'

כל מצוה שעשייתה היא גמור חיובה מברך בשעת עשייה וכל מצוה שיש אחר עשייתה צווי אחר אינו מברך אלא בשעה שעושה הצווי האחרון כיצד העושה סוכה או לולב או שופר או ציצית או תפילין או מזוזה אינו מברך בשעת עשייה אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות סוכה או לולב או לכתוב תפילין מפני שיש אחר עשייתו צווי אחר ואימתי מברך בשעה שישב בסוכה או כשינענע הלולב או כשישמע קול השופר או כשיתעטף בציצית ובשעת לבשת תפילין ובשעת קביעת מזוזה אבל אם עשה מעקה מברך בשעת עשייה אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות מעקה וכן כל כיוצא בזה.

* מהי מחלוקת רש"י והרמב"ם בהבנת שיטת רב נחמן שציצית חובת גברא?

* מהי השלכת מחלוקתם לענין חובת עשיית ציצית והסבר המחלוקות הנ"ל?

8. המניין הקצר - לעשות ציצית שנאמר "ועשו להם ציצית" מניין על סדרי ההלכות - לעשות ציצית על כנפי הכסות.

* הסבר על פי הנ"ל מדוע מדגיש הרמב"ם "על כנפי הכסות"?